

ANEXA 3: RAPORT DE EVALUARE A IMPACTULUI PROIECTULUI/PROGRAMULUI

I. Rezumatul proiectului

Denumirea proiectului/programului: „Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic al Regiunii de Dezvoltare Centru”

Codul proiectului/programului: 7763

Data aprobării finanțării: Conform deciziei CNCDR nr. 18/12 din 20.12.2012, suma aprobată din FNDR constituia **13 000,00 mii lei;**

Conform deciziei CNCDR nr. 5/14 din 11.11.2014, suma aprobată din FNDR constituia **13 682,96 mii lei;**

Localizarea proiectului/programului: Raionul Nisporeni; Localitățile Nisporeni, Vărzărești, Șendreni;

Data demarării – actual: Finanțarea aprobată, conform deciziei CNCDR nr. 18/12 din **20 decembrie 2012;** Lansarea proiectului (conform Acordului de Parteneriat) – **29.05.2013;**

Data finalizării - planificat: 24 luni;

Data finalizării - posibil: **18.09.2014,** conform procesului verbal de recepție finală;

Bugetul total: **28 699,15 mii lei,** conform cererii de finanțare;

1. Descrierea succintă a contextului general al proiectului, conform cererii de finanțare:

Proiectul urmărește creșterea lungimii drumurilor locale reabilite cu 6 km, care va contribui la crearea unor comunități durabile și creșterea numărului de vizitatori la principalele obiective turistice a raionului Nisporeni, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin implementarea unor măsuri preventive, cum ar fi semnalizarea rutieră, care vin în sprijinul siguranței transportului, al scurtării timpului de deplasare și al scăderii consumului de combustibil, direcționarea traficului rutier pe o alternativă mai scurtă, asigurarea infrastructurii de transport existentă, modernă și durabilă, în vederea dezvoltării sustenabile a economiei și a îmbunătățirii calității vieții, facilitarea accesului excursioniștilor și pelerinilor la principalele obiective turistice a raionului Nisporeni. Totodată proiectul va contribui la dezvoltarea și creșterea potențialului turistic din raionul Nisporeni.

În urma implementării proiectului, obiectivele turistice vor fi incluse în rutele turistice naționale „Zona turistică Vest.

2. Intervenția logică a proiectului, conform cererii de finanțare:

Obiectiv general: Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic al Regiunii de Dezvoltare Centru;

Obiectivele specifice: 1. Redirecționarea transportului de pe ruta R25 „Bucovăț-Nisporeni-Bărboieni” și L432 „Nisporeni-Bălăurești” prin oferirea unei alternative mai scurte;

2. Reabilitarea infrastructurii de transport cu impact asupra creșterii economice și a turismului pentru localitățile Regiunii de Dezvoltare Centru;

II. Raport de evaluare a impactului proiectului/programului

Denumirea proiectului:	Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic al Regiunii de Dezvoltare Centru.
Codul proiectului:	7763
Data evaluării:	29.12.2022
Regiunea de Dezvoltare:	Centru
Apelul:	2012
Prioritatea SDR:	Prioritatea nr. 1 Reabilitarea infrastructurii fizice; Măsura 1.2 Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri existente și a conexiunilor internaționale
Solicitantul:	Consiliul raional Nisporeni
Beneficiari:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Populația localităților Nisporeni și Vărzărești (19 102 locuitori) 2. Mediul de afaceri din aceste localități (350 agenți economici); 3. Autoritățile publice locale (Consiliul raional Nisporeni, Primăria or. Nisporeni și Primăria com. Vărzărești); 4. Administrația de stat a drumurilor 5. 10 000 excursioniști la mănăstire/ anual 6. 40 000 pelerini la mănăstire/anual
Bugetul total (actualizat) al proiectului, mii lei:	28 699,15 mii lei (conform cererii de finanțare; conform deciziei CNCDR nr. 18/12 din 20.12.2012);
Suma alocată din FNDR, mii lei (actualizată):	13 682,96 mii lei (Conform deciziei CNCDR nr. 5/14 din 11.11.2014);
Contribuția solicitantului, mii lei:	0,00 mii lei (conform cererii de finanțare și a bugetului);
Alte surse, mii lei:	Nu au fost indicate, dar la construcția etapei I, II și III a fost implicată în totalitate Administrația de stat a drumurilor;
Buget valorificat, mii lei	13 682,96 mii lei (conform actului de formare a costului lucrărilor);
Raportor (numele, prenumele, funcția)	Vadim Grosu, specialist Secția monitorizare și evaluare, ADR Centru;
Coordonat (numele, prenumele, funcția)	Pavel Trofin, director Agenția de Dezvoltare Regională Centru;

Criteriile de evaluare	Analiza performanței
1. Relevanța	
<p>În ce măsură obiectivul general și obiectivele specifice ale programului/proiectului contribuie la implementarea politicii de dezvoltare regională/rurală sau alte politici/documente strategice sectoriale relevante (spre exemplu: SNDR, SDR, strategiile de dezvoltare social-economică a localității / raionului, planurile de acțiuni, etc.)?</p>	<p>Conform Cererii de finanțare, proiectul se încadrează în prioritatea nr.1 a Strategiei de Dezvoltare Regională Centru 2010-2016 „Reabilitarea infrastructurii fizice”, Măsura 1.2 „Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri existente și a conexiunilor internaționale”.</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/public/files/generale/StrategiaRDC-2010-2016.pdf</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/public/files/generale/Plan_Operational_Regional_2_013-2015.pdf</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/lib.php?l=ro&idc=489&t=/Proiecte-de-dezvoltare-regionala/Proiecte-incluse-in-Planul-Operational-Regional-POR-2013-2015</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/doc.php?l=ro&idc=488&id=1664&t=/Proiecte-de-dezvoltare-regionala/Proiecte-incluse-in-Documentul-Unic-de-Program-DUP-2013-2015/DUP-2013-2015</p> <p>Sursa: http://adrcentru.md/doc.php?l=ro&idc=489&id=1706&t=/Proiecte-de-dezvoltare-regionala/Proiecte-incluse-in-Planul-Operational-Regional-POR-2013-2015/Dezvoltarea-infrastructurii-de-transport-pentru-valorificarea-potentialului-turistic-a-Regiunii-de-Dezvoltare-Centru</p> <p>Atât obiectivul general al proiectului „Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic al Regiunii de Dezvoltare Centru” cât și obiectivele specifice:</p> <p>(I) Redirecționarea transportului de pe ruta R25 „Bucovăț-Nisporeni-Bărboieni” și L432 „Nisporeni-Bălăurești” prin oferirea unei alternative mai scurte;</p> <p>(II) Reabilitarea infrastructurii de transport cu impact asupra creșterii economice și a turismului pentru localitățile Regiunii de Dezvoltare Centru;</p> <p>corespund necesităților de dezvoltare a rețelei de infrastructură a drumurilor. Astfel, proiectul face parte din mijloacele de îmbunătățire a infrastructurii pe termen lung, specificate în următoarele documente strategice: Strategia de Dezvoltare Regională a Regiunii Centru 2010-2016; Strategia de Dezvoltare a transportului terestru pentru 2008-2017 a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 85 din 1 februarie 2008 (Hotărâre abrogată, ulterior, prin HG nr. 827 din 28 octombrie 2013); Strategia de transport și logistică pe anii 2013-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 827 din 28 octombrie 2013; Strategia de reducere a sărăciei și Creșterea economică, Conceptul de dezvoltare durabilă a localităților din</p>

Republica Moldova.

Totodată, acestea corespund priorităților stabilite în Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Nisporeni 2012-2016, elaborată în noiembrie 2011, în Strategia de dezvoltare socio-economică a com. Vărzărești, r-nul Nisporeni 2011-2012 și în Strategia de dezvoltare economică și de atragere a investițiilor în raionul Nisporeni 2009-2012.

Proiectul propus este în concordanță cu prioritatea 1. Reabilitarea Infrastructurii fizice a Apelului II de propuneri de proiecte și urmărește: a) Creșterea lungimii drumurilor locale, reabilite cu 6 (șase) km. în Regiunea de Dezvoltare Centru, care va contribui la crearea unor comunități durabile și creșterea numărului de vizitatori la principalele obiective turistice ale raionului Nisporeni; b) Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; c) Îmbunătățirea infrastructurii de acces prin implementarea unor măsuri preventive (de exemplu semnalizarea rutieră), care vin în sprijinul siguranței transportului, al scurtării timpului de deplasare și al scăderii consumului de combustibil; d) Direcționarea traficului rutier pe o alternativă mai scurtă; e) Asigurarea infrastructurii de transport existentă, modernă și durabilă, în vederea dezvoltării sustenabile a economiei și a îmbunătățirii calității vieții; f) Facilitarea accesului excursioniștilor și a pelerinilor la principalele obiective turistice ale raionului Nisporeni (**Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” din s. Vărzărești, Muzeul ținutului natal din Vărzărești, Cimitirul eroilor Români căzuți în cel de-al doilea Război Mondial**).

Totodată proiectul va contribui la dezvoltarea și creșterea potențialului turistic din raionul Nisporeni. Conform Planului de Dezvoltare a Turismului al raionului Nisporeni (2009–2013), prin reabilitarea drumului Nisporeni–Vărzărești–L428–M1 va fi creat accesul spre următoarele locații de interes turistic:

- Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” din s. Vărzărești – cea mai veche mănăstire din Republica Moldova, atestată documentar în hrisovul domnesc al lui Alexandru cel Bun, de la 25 aprilie 1420;
- Muzeul ținutului natal din Vărzărești (în incinta complexului Monastic)
- Cimitirul eroilor Români căzuți în cel de-al doilea Război Mondial

În urma implementării proiectului, obiectivele turistice menționate vor fi incluse în rutele turistice naționale „Zona turistică Vest”.

Ideea de proiect este relevantă și multiplicabilă.

În ce măsură conținutul programului/proiectului corespunde necesităților specifice ale grupurilor țintă?

Conform cererii de finanțare grupurile țintă constituie:

- 19 102 locuitori – Populația localităților Nisporeni și Vărzărești (12102 persoane – populația or. Nisporeni; 7000 persoane – populația com. Vărzărești.);
- 350 agenți economici din localitățile beneficiare – mediul de

afaceri;

- Autoritățile publice locale (Primăria or. Nisporeni, Primăria comunei Vărzărești și Consiliul Raional Nisporeni);
- 10 000 persoane/anual – excursioniști la obiectivele turistice
- 40 000 persoane/anual – pelerini la mănăstire
- Administrația de stat a drumurilor;

Proiectul dat și-a propus să soluționeze problemele ce țin de îmbunătățirea infrastructurii rutiere regionale prin renovarea drumului local – strada Alexandru cel Bun din or. Nisporeni și continuarea acestuia prin construirea drumului de acces către mănăstirea din satul Vărzărești și conectarea la drumul L428–M1. Totodată proiectul a contribuit la dezvoltarea și creșterea potențialului socio-economic din raionul Nisporeni, fiind creat accesul spre locațiile de interes social (Spitalul Raional, Policlinică, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli), iar călătorii din regiunea Centru cu destinația Nisporeni de pe ruta R25 „Bucovăț–Nisporeni–Bărboieni” și L432 „Nisporeni–Bălăurești” fiind redirecționați, treptat, pe drumul Nisporeni–Vărzărești–L428–M1. La fel, realizarea proiectului a contribuit la facilitarea accesului excursioniștilor și pelerinilor la principalele obiective turistice ale raionului, incluse în Ruta turistică națională „Zona turistică Vest”; a contribuit la îmbunătățirea mobilității persoanelor și a fluxurilor de mărfuri pe rutele Nisporeni–Chișinău și Nisporeni–Vama Leușeni asigurând, astfel, sporirea gradului de accesibilitate și promovând o dezvoltare durabilă a sistemului de transport.

Reabilitarea și construirea a 6 km. de drum a sporit mobilitatea și accesul în localitățile tranzitate a drumului și a facilitat, ca rezultat, dezvoltarea infrastructurii turistice în zonă. Populația din localitățile beneficiare ale proiectului se deplasează mai ușor către principalele obiective de deservire socială: Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli. Totodată, drept urmare a proiectului, sporesc activitățile economice în regiune, crearea locurilor de muncă și micșorarea discrepanței între localitățile și raioanele din regiune. La fel, putem puncta faptul, că o infrastructură rutieră dezvoltată creează premise pentru atragerea investițiilor în regiune. Astfel, reabilitarea drumului are un impact direct asupra volumului investițiilor în regiune, dacă ținem cont și de distanța relativ mică până la hotarul cu Uniunea Europeană.

În concluzie, prin obiectivele, rezultatele și activitățile sale, proiectul răspunde necesităților cu care se confruntă grupul țintă, beneficiarii direcți și indirecti ai proiectului, contribuind, astfel, la îmbunătățirea situației acestora pe termen lung și la dezvoltarea unui management integrat al teritoriului.

Localnicii utilizează traseul acesta preponderent pentru:

- Acces între localitățile date;
- Acces spre or. Chișinău (din Nisporeni);
- Acces spre Vama Leușeni;
- Acces spre alte localități aflate în raionul Nisporeni;
- Acces spre obiectivele turistice incluse în Ruta turistică națională „Zona turistică Vest”;

	<ul style="list-style-type: none"> - Acces spre mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” din s. Vărzărești; - Acces spre Muzeul ținutului natal din s. Vărzărești; - Acces către Cimitirul eroilor Români căzuți în cel de-al II-lea Război Mondial; - Acces la locul de muncă, la instituția de învățământ sau la instituțiile de sănătate publică; - Deplasări periodice și ocazionale pentru achiziționarea de produse de folosință medie și îndelungată și pentru servicii specializate;
<p>Există un cadru logic al programului /proiectului? Care este calitatea acestuia. Intervenția logică este clară ?</p>	<p>Cererea de finanțare a proiectului conține Cadru Logic. El întrunește elementele necesare stipulate în Instrucțiunea pentru utilizatori privind înaintarea propunerilor de proiecte pentru finanțare din Fondul Național de Dezvoltare Regională aprobată prin decizia CNCDR nr. 5/10 din 04 mai 2010.</p> <p>Obiectivul general „Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic al Regiunii de Dezvoltare Centru”, este un pic preamărit, dar realizabil, în contextul existenței unei sinergii a proiectelor. Totodată, acesta nu întrunește toate condițiile, pentru a putea fi considerat un obiectiv „SMART”.</p> <p>La formularea obiectivelor specifice 1. <i>„Redirecționarea transportului de pe ruta R25 „Bucovăț–Nisporeni–Bărboieni” și L432 „Nisporeni–Bălăurești” prin oferirea unei alternative mai scurte”</i> și 2. <i>„Reabilitarea infrastructurii de transport cu impact asupra creșterii economice și a turismului pentru localitățile Regiunii de Dezvoltare Centru”</i> nu s-a ținut cont pe deplin de cerințele specificate în Instrucțiunea utilizatorului. Obiectivele nu sunt pe deplin cuantificabile.</p> <p>Activitățile proiectului în cea mai mare parte au ținut de implementarea lucrărilor de construcții, au contribuit la îmbunătățirea condițiilor social-economice, a climatului investițional și turistic în localitățile vizate. Cu toate acestea, în cererea de finanțare și în Matricea Cadru Logic, ele au fost prea generalizate, pentru a putea fi pe deplin clare, în plan de implementare și asigurare a unui proces continuu și integrat.</p>
<p>Indicatorii stabiliți la nivel de obiective, rezultate și produse corespund criteriilor SMART?</p>	<p>Atât indicatorii propuși la nivel de obiectiv general, cât și cei din obiectivele specifice, rezultatele și produsele proiectului nu corespund în totalitate criteriilor SMART (Specifice, Măsurabile, Accesibile, Realistice, încadrate în Timp).</p> <p>Indicatorii incluși în matricea cadrului logic la nivel de produse, rezultate și obiective specifice, nu au stabilite valori inițiale și ținte pe care să le atingă. Totodată, în Raportul Final prezentat au fost incluși anumiți indicatori mai generalizați, în care se menționează țintele ce urmau să fie atinse de proiect ca urmare a implementării sale. În notele informative din rapoartele lunare de monitorizare a proiectului, prezentate în rapoartele trimestriale, s-a ținut, totuși, cont ca indicatorii stabiliți să corespundă criteriilor SMART, fiind incluși regulat, pe toată perioada de implementare a proiectului, în anexele respective.</p>
<p>În ce măsură riscurile și ipotezele au fost analizate și luate în considerație în procesul de elaborare/planificare a</p>	<p>În procesul de evaluare și analiză a rubricii „ipoteze” din matricea cadrului logic a Cererii de finanțare, au fost identificate doar 4 riscuri. Cu toate acestea unele dintre riscurile identificate nu sunt cele mai relevante pentru proiectul dat.</p> <p>În plan general acestea nu au fost formulate și nici identificate calitativ. De asemenea, nu a fost posibil de evaluat matricea riscurilor și</p>

<p>programului/ proiectului?</p>	<p>modalitatea în care aceste riscuri au fost administrate și atenuate pe parcursul implementării proiectului, din simplu considerent că aceasta lipsește.</p> <p>Mecanismul de evaluare și monitorizare al riscurilor nu a fost elaborat. Pentru o implementare mai reușită a proiectului și pentru o gestionare mai eficientă a resurselor, este necesar a stabili clar riscurile și modalitățile lor de atenuare.</p>
<p>Au fost introduse careva modificări în cadrul proiectului? Dacă da, în ce măsură acestea au adus la îmbunătățirea proiectului?</p>	<p>Pe parcursul implementării proiectului, schimbări de ordin conceptual nu au avut loc. Ce ține de modificări de ordin operațional, costul total al proiectului, solicitat din FNDR, a scăzut de la suma de 28 699,15 mii lei, conform deciziei CNCDR nr. 13/13 din 20.12.2013, la 13 682,96 mii lei, conform deciziei CNCDR nr. 5/14 din 11.11.2014. Operarea acestor modificări în Decizia Consiliului Național nr. 13/13 din 20.12.2013 cu privire la repartizarea mijloacelor financiare, au fost necesare în vederea asigurării implementării cu succes a proiectelor de dezvoltare regională, inclusiv și a proiectului vizat.</p> <p>La obiectul „Reparația capitală a imbrăcămintei rutiere pe str. Alexandru cel Bun din or. Nisporeni”</p> <p>În urma vizitei în teren și examinării documentației tehnice, antreprenorul general, ÎCS ”Genesis Internațional” S.R.L, a constatat volume suplimentare de lucrări, pentru care a solicitat oficial identificarea soluțiilor tehnice din partea autorului de proiect, S.R.L. „Basador Com”. Toate aceste modificări au fost realizate în urma examinării din partea comisiilor formate din reprezentanții investitorului și aplicantului, iar deciziile fiind însoțite de procese verbale. Conform Proceselor Verbale nr. 2 din 25.07.2013 și 3 din 26.07.2013, s-a decis corectarea documentației de proiect de către Autorul de proiect, în Procesele Verbale respective fiind expusă întreaga listă de lucrări suplimentare, care urma să fie inclusă de către proiectant în documentația de proiect.</p> <p>Astfel, după modificarea proiectului de execuție, suma proiectului a crescut cu 716 125,00 lei, de la 4 235 005,00 lei la 4 951 130,00 lei păstrând termenul de execuție a contractului, de 5 luni (sumă inclusă în Acordul Adițional nr. 11/7, la data de 25.06.2013).</p> <p>La obiectul „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centrul raional Nisporeni”</p> <p>În urma vizitei în teren și examinării documentației tehnice, antreprenorul general, S.R.L.„Lincons”, a constatat volume suplimentare de lucrări, pentru care a solicitat oficial identificarea soluțiilor tehnice din partea autorului de proiect, S.R.L. „UNIVERSINJ”. Toate aceste modificări au fost realizate în urma examinării din partea comisiilor formate din reprezentanții investitorului și aplicantului, iar deciziile fiind însoțite de procese verbale. Conform Proceselor Verbale nr. 15/2013 din 18.10.2013, nr. 16/2013 din 22.11.2013, nr. 1 din 16.12.2013, respectiv nr. 17/2013 din 17.12.2013 etc, s-a decis corectarea documentației de proiect de către Autorul de proiect, în Procesele Verbale respective fiind expusă întreaga listă de lucrări suplimentare, care urma să fie inclusă de către proiectant în documentația de proiect.</p> <p>Astfel, după modificarea proiectului de execuție, suma proiectului a crescut cu 194 097,16 lei, de la 17 984 065,96 lei la 18 178 163,12 lei</p>

	<p>și a termenului de execuție a contractului, de la 3 luni la 4,5 luni (sumă inclusă în Acordul Adițional nr. 27/9, la data de 01.07.2014).</p> <p>Deși modificările urmau să aducă doar îmbunătățiri obiectelor de construcție, asigurându-le un grad sporit în calitate, drumul de acces Nisporeni-Vărzărești-L428-M1 nu a ajuns să fie încheiat conform contractului semnat.</p> <p>Administrația de Stat a Drumurilor a organizat recepția finală pentru sectoarele I, II și III la data de 15.05.2014, însă aceasta nu a fost acceptată de ISC, motivul fiind nerespectarea normativelor în construcții și a cerințelor contractuale din partea ASD. Respectiv, sectoarele I, II și III așa și nu au fost transmise către beneficiar, către ADR Centru și, finalmente, către Antreprenor. Ca urmare, sectoarele I, II și III nu au fost asfaltate de către SRL „Lincons”, conform prevederilor contractuale, iar proiectul în sine a rămas să fie finalizat de către ASD.</p> <p>Recepția finală a lucrărilor „Reparația capitală a imbrăcămintei rutiere pe str. Alexandru cel Bun din or. Nisporeni” a avut loc la data de 21.11.2013.</p> <p>Recepția finală a lucrărilor „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centrul raional Nisporeni” a avut loc la data de 18.09.2014.</p>
2. Eficienta	
<p>Au fost alocate suficiente resurse în program/proiect pentru a asigura atingerea obiectivelor/ rezultatelor propuse? Au fost acestea utilizate în mod adecvat/optim?</p>	<p>Costul total final al proiectului „Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic a Regiunii de Dezvoltare Centru”, din sursele FNDR constituie 13 682 960,00 lei.</p> <p>Conform Actului de formare a costului lucrărilor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lucrări de construcție la obiectul „Reparația capitală a imbrăcămintei rutiere pe str. Alexandru cel Bun din or. Nisporeni”- 4 951 130,00 lei; 2. Servicii de supraveghere tehnică- 47 945,13 lei; 3. Lucrări de construcție la obiectul „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centrul raional Nisporeni”- 8 634 371,95 lei; 4. Servicii de supraveghere tehnică- 42 308,42 lei; 5. 2 panouri informative (cadru metalic 1,5 m. x 1 m.) - 6 000,00 lei; 6. 3 panouri informative din oracal (format A2) - 1 200,00 lei; <p>Lucrările de construcție în cadrul proiectului au fost efectuate de către:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) SRL ”Genesis International” pentru „Reparația capitală a imbrăcămintei rutiere din str. Alexandru cel Bun din or. Nisporeni” cu durata de execuție a lucrărilor de construcție de 5 luni, conform contractului de antrepriză nr. 11/6 din 11.04.2013. Valoarea contractuală a lucrărilor - 4 235 005,00 lei; <p>Perioada de execuție a lucrărilor constituia 4 luni din momentul aprobării de către Agenția de Achiziții Publice și a ordinului de începere a lucrărilor de către investitor. Astfel, data începerii lucrărilor a fost considerată 20.05.2013, din momentul Trasării, de către Autorul de proiect SRL „Basador Com”, a axei și transmiterii punctelor de reper către SRL „Genesis International”.</p> <ol style="list-style-type: none"> b) Valoarea contractului a crescut, din cauza constatării volumelor de lucrări adăugătoare, astfel, la data de 25.06.2013, a fost semnat un

acord adițional de majorare a sumei cu **716 125,00 lei** de la **4 235 005,00 lei** la **4 951 130,00 lei** păstrând termenul de execuție a contractului, de **5 luni**.

c) SRL „Lincons” pentru „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centrul raional Nisporeni” cu durata de execuție a lucrărilor de construcție de 3 luni, conform contractului de antrepriză nr. 27/6 din 06.09.2013. Valoarea contractuală a lucrărilor - **17 984 065,96 lei**;

Perioada de execuție a lucrărilor constituia 3 luni din momentul aprobării de către Agenția de Achiziții Publice și a ordinului de începere a lucrărilor de către investitor. Astfel, data începerii lucrărilor a fost considerată 22.10.2013, din momentul Trasării, de către Autorul de proiect SRL „UNIVERSINJ”, a axei și transmiterii punctelor de reper către SRL „Lincons”.

d) Valoarea contractului a crescut, din cauza constatării volumelor de lucrări adăugătoare, astfel, la data de 09.07.2014, a fost semnat un acord adițional de majorare a sumei cu **194 097,16 lei** de la **17 984 065,96 lei** la **18 178 163,12 lei** și a termenului de execuție a contractului, de la **3 luni la 4,5 luni**.

e) Finalmente, din sursele FNDR au fost valorificate doar **8 676 680,37 lei**, întrucât sectoarele 1, 2 și 3 nu au fost transmise către ADR Centru și Antreprenor, pentru a putea fi asfaltate.

Serviciile de supraveghere a tehnică a lucrărilor de construcție au fost efectuate de către:

a) ÎI „Zagaiciuc Fiodor” – **41 500,00 lei**, conform Contractului de achiziționare a serviciilor de supraveghere tehnică Nr. 09 din 07.05.2013 pentru lucrările de construcție a obiectului „Reparația capitală a îmbrăcămintei rutiere pe str. Alexandru cel Bun din or. Nisporeni”.

b) Din cauza majorării valorii contractuale pentru lucrări de construcție a drumului, a fost majorată valoarea contractuală pentru serviciile de supraveghere tehnică. La data de 24.07.2013 a fost semnat Acord adițional nr. 09-1 cu ÎI „Zagaiciuc Fiodor” de modificare a sumei de la **41 500,00 lei** la **47 945,13 lei**, (0,90% din suma majorată a contractului de lucrări suplimentare).

c) ÎI „Zagaiciuc Fiodor” – **88 121,92 lei**, conform Contractului de achiziționare a serviciilor de supraveghere tehnică Nr. 30/6 din 30.09.2013 pentru lucrările de construcție a obiectului „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centrul raional Nisporeni”.

a) Finalmente, din sursele FNDR au fost valorificate doar **8 676 680,37 lei**, întrucât sectoarele 1, 2 și 3 nu au fost transmise către ADR Centru și Antreprenor, pentru a putea fi asfaltate.

d) Finalmente, din sursele FNDR au fost valorificate doar **8 676 680,37 lei**, întrucât sectoarele 1, 2 și 3 nu au fost transmise către ADR Centru și Antreprenor, pentru a putea fi asfaltate. Din cauza micșorării valorii contractuale pentru lucrări de construcție a drumului, a fost micșorată și valoarea contractuală pentru serviciile de supraveghere tehnică. Astfel, au fost achitate servicii de supraveghere tehnică cu ÎI „Zagaiciuc Fiodor” în sumă de doar **42 308,96 lei**.

Contribuția proprie a beneficiarului a fost valorificată pentru achitarea serviciilor de supraveghere de autor, servicii oferite prin

	<p>semnarea Contractului de antrepriză Nr. <u>68</u> din 20.05.2013 cu SRL „Basador Com”, cu valoarea contractuală 12 714,00 lei pentru serviciile de supraveghere de autor pentru lucrările de construcție a obiectului „Reparația capitală a îmbrăcăminte rutiere pe str. Alexandru cel Bun din or. Nisporeni” și, respectiv, servicii ofertate prin semnarea Contractului de antrepriză Nr. <u>282</u> din 06.11.2013 cu SRL „UNIVERSINJ”, cu valoarea contractuală 44 729,00 lei pentru serviciile de supraveghere de autor pentru lucrările de construcție a obiectului „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centrul raional Nisporeni”.</p> <p>Potrivit Acordului de parteneriat, la capitolul IV. Drepturile și obligațiile Beneficiarului, lit. a), Beneficiarul încheie cu autorul de proiect contractul de supraveghere de autor; Prezintă ADR Centru proiectul de execuție și caietul de sarcini, achitând toate cheltuielile. În acest context, contribuția primăriei nu figurează ca contribuție în proiect.</p>
<p>A fost respectat planul de implementare? Activitățile au fost implementate la timp?</p>	<p>Propunerea de proiect „Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic al Regiunii de Dezvoltare Centru” a fost depusă spre finanțare din Fondul Național de Dezvoltare Regională în cadrul Apelului de propuneri de proiecte din 2012 pentru perioada de finanțare 2013-2015. Conform deciziei Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale nr. 13/13 din 20.12.2013, a fost aprobată finanțarea.</p> <p>Durata de implementare a proiectului a fost prevăzută pentru 24 luni. Implementarea de facto a început odată cu semnarea Acordului de Parteneriat, care a fost semnat de către Părți (ADR Centru, Consiliul Raional Nisporeni, primăria Nisporeni, primăria Vărzărești) la 29.05.2013.</p> <p>De asemenea, în urma analizei planului de implementare și a matricei cadrului logic, activitățile planificate pentru perioada 2013-2014, au fost realizate conform termenilor stabiliți.</p> <p>La data de 25.09.2013 a fost înregistrat la AAP contractul nr. 27/6 din 06.09.2013 cu SRL „Lincons”, în sumă de 17 984 065,96 lei cu efectuarea obiectivelor: a) asfaltarea sectoarelor I, II și III; b) construirea integrală a sectorului IV. În calitate de contractant, pentru construirea sectoarelor I, II și III în varianta albă a fost Administrația de Stat a Drumurilor, care trebuia să transmită reperatele, proiectele tehnice și proiectul în sine către beneficiar.</p> <p>Deși Administrația de Stat a Drumurilor a organizat recepția finală pentru sectoarele I, II și III la data de 15.05.2014, aceasta nu a fost acceptată de ISC, motivul fiind nerespectarea normativelor în construcții și a cerințelor contractuale. Respectiv, sectoarele I, II și III așa și nu au fost transmise către beneficiar, către ADR Centru și finalmente, către Antreprenor. Ca urmare, sectoarele I, II și III nu au fost asfaltate de către SRL „Lincons”, conform prevederilor contractuale, iar proiectul în sine a rămas să fie finalizat de către ASD.</p> <p>Recepția finală a lucrărilor „Reparația capitală a îmbrăcăminte rutiere pe str. Alexandru cel Bun din or. Nisporeni” a avut loc la data de 21.11.2013.</p> <p>Recepția finală a lucrărilor „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centrul raional Nisporeni” a avut loc la data de 18.09.2014.</p>

<p>Care au fost produsele programului/proiectului obținute? Au fost acestea calitative și livrate în timp, precum și conform bugetului alocat?</p>	<p>În urma implementării proiectului au fost realizate următoarele produse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1545 m de drum cu beton asfaltic, renovat a porțiunii de drum din str. Alexandru cel Bun, or. Nisporeni. - 1517 m de drum cu beton asfaltic, construit a porțiunii de drum din str. Alexandru cel Bun din s. Vărzărești, până la joncțiunea cu or. Nisporeni (drum în intravilanul or. Nisporeni, strada Alexandru cel Bun). - 2 panouri informative (cadru metalic 1,5 m. x 1 m.) - 3 panouri informative din oracal (format A2) <p>Drumul Nisporeni-Vărzărești-L428-M1 a fost trecut în gestiunea Consiliului raional Nisporeni, care asigură mentenanța bunului format. Calitatea drumului la momentul vizitei este de o calitate înaltă.</p>
<p>3. Eficacitatea (Rezultativitatea)</p>	
<p>Care sunt rezultatele obținute până în prezent în urma implementării programului/proiectului (în conformitate cu indicatorii stabiliți), precum și nivelul de calitate a acestora?</p>	<p>Beneficiarii și partenerii săi, conform cererii de finanțare au atins următoarele rezultate:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Infrastructură regională îmbunătățită prin renovarea drumului local Alexandru cel Bun, ce face conexiune la drumul magistral M1 în următorul format Nisporeni-Vărzărești-L428-M1; 2. Timp redus de parcurgere dintre localități prin modernizarea drumului - a fost redusă distanța de deplasare cu 8 km.; 3. Gospodării casnice protejate de aluviuni, prin sistemul de scurgere pluvial a drumului renovat; 4. Economie de carburanți pentru călătoria dintre localitățile vizate și spre capitală, sau Vama Leușeni – servicii de transport mai ieftine oferite către aceeași destinație comparativ cu până la reparația drumului; 5. Infrastructură reabilitată în Euro Regiunea Siret-Prut-Nistru; 6. Volum sporit al schimbului de mărfuri între localitățile din proximitatea capitalei – a crescut numărul de unități de transport pe segmentul dat (livrea produselor alimentare pentru instituții școlare și preșcolare, livrarea materialelor de construcție pentru dezvoltarea drumurilor locale, etc); 7. Poluare diminuată a mediului prin economisirea de carburanți; 8. Activități economice noi dezvoltate, cum ar fi depozite frigorifice, etc;
<p>Toate grupurile țintă au acces la / pot utiliza rezultatele / serviciile programului/proiectului?</p>	<p>Rezultatele obținute sunt accesibile pentru toate grupurile țintă ale proiectului. Drumul renovat dintre localitățile vizate, este utilizat atât de populația și agenții economici locali, cât și din afara celor 2 localități.</p>
<p>În ce măsură sistemul de MBR¹ aplicat a contribuit la un proces de luare de decizii eficient?</p>	<p>Rezultatele proiectului au contribuit la îmbunătățirea considerabilă a condițiilor de circulație a locuitorilor orasului Nisporeni și comunei Vărzărești (Nisporeni), precum și a satelor din apropiere. Aceștia au posibilitate să se deplaseze în centrul raional și spre capitală în mai puțin timp și cu cheltuieli mai mici. Agenții economici implicați în transportarea și/sau comercializarea produselor autohtone pe piața externă au posibilitatea de a-și minimiza costurile și timpul de transportare a mărfurilor/produselor, având un traseu mai scurt către Vama Leușeni.</p>

¹ Sistemul de monitorizare și evaluare bazat pe rezultate

	<p>De asemenea, rezultatele proiectului contribuie pozitiv la dezvoltarea și creșterea potențialului turistic din raionul Nisporeni, la îmbunătățirea condițiilor social-economice, a climatului investițional și turistic în aria de intervenție.</p> <p>Totodată implicarea activă a administrațiilor publice locale de nivelul I și II, conlucrarea activă a acestora cu partenerii de dezvoltare și cu ceilalți actori implicați în realizarea proiectului (autorii de proiect, supraveghetorii tehnici, diriginții de șantier), a adus beneficii localităților implicate prin implementarea integrală a proiectului. Contactul permanent cu persoanele-cheie din cadrul proiectului duce la atingerea rezultatelor și obiectivelor stabilite în termeni rezonabili.</p>
A fost aplicat un mecanism de management al riscurilor? Cât de efectiv a fost aplicat acesta în atenuarea riscurilor?	<p>Sistemul de management aplicat poate fi perceput ca fiind unul bazat pe rezultate.</p> <p>În procesul de implementare a proiectului, au fost luate măsuri de atenuare a riscurilor financiare și operaționale. Pentru atingerea obiectivului general, în cadrul acestui proiect, au fost alocate surse financiare necesare și suficiente. Eficiența proiectului în raport cu rezultatele planificate este net superioară. La momentul depistării neconformităților în proiectul tehnic și constatării volumelor adăugătoare, acestea erau remediate în timp proxim și prin luare de decizii la cel mai înalt nivel de către factorii de decizie, fapt confirmat prin documentarea acestora în procese verbale.</p>
În ce măsură rezultatele obținute au contribuit la atingerea obiectivelor programului/proiectului?	<p>Obiectivul general „Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru valorificarea potențialului turistic al Regiunii de Dezvoltare Centru” al proiectului a fost atins cu succes și a contribuit efectiv la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru locuitorii din localitățile Nisporeni și Vărzărești, r-nul Nisporeni.</p>
4. Impactul	
Care este impactul proiectului deja observat și cel potențial? A reușit programul/proiectul să contribuie eficient la atingerea obiectivului general?	<p>Impactul proiectului se atestă asupra instituțiilor publice, agenților economici, populației celor 2 localități cât și asupra factorilor de mediu. Construirea drumului Nisporeni–Vărzărești–L428–M1 a contribuit la dezvoltarea și creșterea potențialului socio-economic din raionul Nisporeni, fiind creat accesul spre locațiile de interes social (Spitalul Raional, Policlinică, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli), iar călătorii din regiunea Centru cu destinația Nisporeni de pe ruta R25 „Bucovăț–Nisporeni–Bărboieni” și L432 „Nisporeni–Bălăurești” fiind redirecționați, treptat, pe drumul Nisporeni–Vărzărești–L428–M1. La fel, realizarea proiectului a contribuit la facilitarea accesului excursioniștilor și pelerinilor la principalele obiective turistice ale raionului, incluse în Ruta turistică națională „Zona turistică Vest”; a contribuit la îmbunătățirea mobilității persoanelor și a fluxurilor de mărfuri pe rutele Nisporeni–Chișinău și Nisporeni–Vama Leușeni asigurând, astfel, sporirea gradului de accesibilitate și promovând o dezvoltare durabilă a sistemului de transport. A impulsionat dezvoltarea pentru producătorii locali, calea de transportare a produselor la piața din Chișinău și exportarea produselor prin intermediul traseului;</p> <p>A fost facilitat accesul la servicii de transport mai eficiente și mai sigure, care ulterior au contribuit la reducerea cheltuielilor de transport și nemijlocit la îmbunătățirea condițiilor investiționale în zona data.</p>
Au existat/există factori	Din mijloacele financiare FNDR a fost renovat sectorul de drum

<p>externi eventuali, care au pus/ar putea pune în pericol atingerea impactului programului/proiectului?</p>	<p>local strada Alexandru cel Bun din or. Nisporeni cu lungimea de 1 545 m., drum care creează acces spre locațiile de interes social (Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli) și care redirecționează transportul de pe ruta R25 „Bucovăț–Nisporeni–Bărboieni” și L432 „Nisporeni–Bălăurești” pe drumul Nisporeni–Vărzărești–L428–M1. Tot din mijloacele FNDR a fost construit sectorul 4 al obiectivului „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vărzărești și prelungirea spre centru raional Nisporeni”. Acesta are lungimea de 1 517 m. și face conexiunea între str. Alexandru cel Bun din s. Vărzărești, până la joncțiunea cu or. Nisporeni (drum în intravilanul or. Nisporeni, strada Alexandru cel Bun).</p> <p>La fel, realizarea proiectului a contribuit la facilitatea accesului excursioniștilor și pelerinilor la principalele obiective turistice ale raionului, incluse în Ruta turistică națională „Zona turistică Vest”; a contribuit la îmbunătățirea mobilității persoanelor și a fluxurilor de mărfuri pe rutele Nisporeni–Chișinău și Nisporeni–Vama Leușeni asigurând, astfel, sporirea gradului de accesibilitate și promovând o dezvoltare durabilă a sistemului de transport.</p> <p>După procedura de recepție finală, care a avut loc la 18 septembrie 2014, obiectivul construit a fost transmis la balanța Consiliului raional Nisporeni.</p>
<p>Care sunt efectele directe și indirecte, potențiale și /sau deja manifestate, sub aspect pozitiv sau negativ?</p>	<p>Efectele directe și indirecte după implementarea proiectului sunt de ordin pozitiv:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Atragerea investițiilor în zona rurală; 2. Lupta contra sărăciei; 3. Posibilitate de dezvoltare a turismului în zonă; 4. Posibilitate de dezvoltare a turismului rural; 5. Imbold pentru dezvoltarea economică în regiune; <p>Proiectul poate fi aplicat pe o arie geografică mai mare.</p>
<p>5. Durabilitatea</p>	
<p>Există posibilitatea menținerii sau dezvoltării ulterioare ale beneficiilor proiectului după finalizarea lui sau a asistenței externe?</p>	<p>După finalizarea implementării proiectului, valoarea lucrărilor și serviciilor obținute au fost transmise beneficiarului proiectului la nivel de APL de nivelul II. Conform cererii de finanțare, beneficiarul, la rândul său se obliga să transmită valoarea lucrărilor și serviciilor efectuate către APL de nivelul I, sau în gestiunea S.A. „Drumuri-Ialoveni”.</p>
<p>Există un plan de durabilitate ca parte integrală a designului proiectului? Sunt alocate resursele necesare pentru implementarea lor? Sunt responsabilitățile părților stipulate clar?</p>	<p>Deși cererea de finanțare stipulează anumite aspecte de durabilitate, designul proiectului nu are un plan de durabilitate integrat.</p> <p>La capitolul 4.4 se menționa că „aplicantul (Consiliul Raional Nisporeni) și partenerii (or. Nisporeni și com. Vărzărești) vor acoperi toate cheltuielile legate de întreținerea obiectivelor realizate pe teritoriul său”.</p> <p>Planul de durabilitate a fost elaborat de către aplicant și prevede că „administrarea investiției va fi realizată de către Secția Construcții și Dezvoltarea Teritoriului din Nisporeni, instituție care se află în subordinea Consiliului raional Nisporeni. Parteneriatul între CR Nisporeni și localitățile beneficiare va continua și după implementarea proiectului anumite activități precum: 1. Promovarea proiectului li rezultatele implementării acestuia; 2. Reducerea barierei prin îmbunătățirea poziției socio-economice a locuitorilor din Regiunea de Dezvoltare Centru; 3. Crearea impactului pozitiv asupra mediului și</p>

	<p>creșterea calității vieții, ca rezultat al managementului comun al teritoriului.” La fel, a fost elaborat un plan de acțiuni și de către primăria com. Vărzărești.</p> <p>La finele proiectului a fost organizată o întrunire între ADR Centru, aplicant primăria com. Vărzărești și partenerii proiectului, unde s-a discutat situația curentă și buna activitate post implementare, cât și problemele întâmpinate pe perioada implementării proiectului. În urma ședinței s-a decis că APL de nivel I cât și serviciile deconcentrate vor monitoriza buna gestionare a sistemului creat.</p>
<p>Există responsabilități asumate (ownership) din partea beneficiarilor programului/proiectului ? Sunt suficiente capacități instituționale și manageriale ca să asigure continuitate și utilizarea eficientă a beneficiilor programului/proiectului?</p>	<p>Pe perioada de asigurare a durabilității 2015-2017, beneficiarul a raportat în baza notelor informative cu acțiuni întreprinse și persoane desemnate, pentru mentenanța drumului de 3 062 m.</p> <p>Au fost planificate măsuri, care au fost realizate pe toată perioada sezonului rece și cald: a) curățarea rigolelor pentru scurgerea apelor pluviale, dezapezirea drumului, asigurarea cu material antiderapant, cosirea acostamentului, instalarea semnelor de circulație, etc.</p> <p>Conform Actului de primire-predare din 21 iunie 2013 aplicantului i-au fost transmise panourile informative, factura seria JB nr.0828444 din 15.07.2013. Iar prin Actul de primire-predare nr.1 din 5 ianuarie 2015 lucrările „Construcția drumului de acces către mănăstirea din s. Vîrzărești și prelungirea spre centru raional Nisporeni”, documentele de proiect, precum și construcția executată propriu-zisă (sectorul nr. 4) au fost transmise la balanța Consiliului Raional Nisporeni prin factura seria EWAB Nr. 00078246 din 19.01.2015. Astfel bunurile și lucrările obținute în urma implementării proiectului au fost transmise în posesia aplicantului, Consiliul Raional Nisporeni, care este obligat să asigure evidența și integritatea acestor bunuri, precum și exploatarea lor eficientă și diligentă, exclusiv conform destinației și scopurilor prevăzute în proiect.</p>
<p>Există un cadru de politici adecvat pentru menținerea corespunzătoare a beneficiilor/rezultatelor programului/proiectului?</p>	<p>Cadrul de politici existent este favorabil pentru menținerea corespunzătoare a rezultatelor proiectului.</p> <p>Astfel măsura 1.1 ”Reabilitarea rețelei de drumuri locale și regionale” la Strategia de dezvoltare regională Centru pentru anii 2016-2020 stipulează că modernizarea drumurilor urmărește scopul de a spori accesul la arterele naționale și internaționale pentru o mai bună conectivitate și mobilitate la nivel regional. În acest context, în Programul Regional Sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale, pentru Regiunea de Dezvoltare Centru au fost identificate 12 coridoare rutiere principale care vor servi propunerilor de proiecte în perioada ce urmează.</p> <p>Calitatea proastă a drumurilor din Republica Moldova rămâne în continuare o problemă majoră și dezvoltarea, întreținerea și modernizarea rețelei de drumuri prin punerea în aplicare a proiectelor de reconstrucție și extindere este o prioritate pentru politicile de dezvoltare națională, regională și locală.</p> <p>Obiectivele de modernizare a drumurilor sunt prevăzute în Strategia de Transport și Logistică pentru 2013-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 827/2013.</p>
<p>6. Aspecte transversale (cross-cutting)</p>	
<p>Respectarea Drepturilor Omului: - În ce măsură</p>	<p>Proiectul dat a contribuit la asigurarea dreptului fiecărui cetățean al țării la libera circulație, garantat conform articolului nr.27 al</p>

<p>programul/proiectul a contribuit la promovarea drepturilor omului? - În ce măsură programul/proiectul a ținut cont de grupurile vulnerabile în procesul de planificare? Care a fost grupul vulnerabil identificat și inclus social? A avut acesta de câștigat sau de pierdut în urma implementării proiectului?</p>	<p>Constituției Republicii Moldova.</p> <p>Implementarea proiectului respectiv influențează direct bunăstarea și nivelul de trai al beneficiarilor finali. Astfel a fost asigurat dreptul la liberă circulație, dreptul la asistența medicală primară, dreptul la informație și toate grupurile țintă au avut de câștigat în urma implementării proiectului.</p>
<p><u>Respectarea egalității de gen</u> În ce măsură programul/proiectul a ținut cont de aspectele de gen în procesul de planificare și implementare? Câte femei/fete și câți bărbați/băieți au beneficiat de rezultatele, produsele proiectului?</p>	<p>Egalitatea de gen, în mod direct, nu este abordată de proiect, accentul fiind pus pe populația din cele 2 localități, indiferent de sex, vârstă sau etnie.</p>
<p><u>Respectarea necesităților privind protecția mediului:</u> S-a ținut cont de aspectele ecologice la etapa de elaborare, precum și implementare a programului/proiectului? Care a fost influența proiectului asupra stării mediului (pozitivă sau negativă) și ce măsuri au fost întreprinse pentru ameliorarea acestora?</p>	<p>Proiectul dat nu include în secțiunea sa un capitol descris în cererea de finanțare. Totodată, prin activitățile prevăzute, nu are un impact negativ asupra mediului.</p> <p>La etapa de elaborare a proiectului tehnic s-a ținut cont de aspectele ecologice menționate în Studiul de Fezabilitate/Proiectul tehnic. Avizul expertizei ecologice de stat, a fost unul pozitiv.</p> <p>Inspectoratul Ecologic de Stat a cerut beneficiarului asigurarea îndeplinirii condițiilor de protecție a mediului.</p> <p>La etapa de construire a sectorului IV al drumului ce leagă M1 de str. Alexandru cel Bun (or. Nisporeni), anume dirigintele de șantier (reprezentantul antreprenorului SRL „Lincons”) a fost cel, care a venit cu propunerile de modificări în cadrul proiectului, în vederea asigurării îndeplinirii condițiilor de protecție a mediului.</p> <p>Menționăm că, în cadrul procedurilor de recepție la terminarea lucrărilor și finală, au fost prezenți reprezentanții IES Nisporeni.</p>
<p><u>Bună guvernare:</u> Pe parcursul planificării și implementării programului/proiectului a fost asigurat modul participativ și transparența procesului decizional?</p>	<p>În general, în procesul de implementare a proiectului atât implementatorul cât și beneficiarul s-au condus de principiile și practicile buneii guvernări.</p> <p>Procesul de implementare și monitorizare a proiectului cu regularitate a fost plasat pe pagina web a ADR Centru.</p> <p>ADR Centru, în baza Metodologiei de monitorizare și evaluare a măsurilor de susținere a dezvoltării regionale, aprobată prin ordinul MDRC, prezintă trimestrial rapoarte către organul ierarhic superior privind procesul de implementare și utilizare a mijloacelor financiare în cadrul proiectului. Informația respectivă, de asemenea este</p>

prezentată Consiliului regional pentru Dezvoltare Centru și Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale.

Concluzii pe fiecare criteriu de evaluare:

1. Așa cum a fost conceput și implementat, proiectul este strâns conectat cu prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, precum și cu abordările specifice ale Strategiei infrastructurii transportului terestru pe anii 2008-2017, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.85 din 01.02.2008; Relevanța proiectului se atestă în importanța regională pe care o reprezintă drumul local Nisporeni-Vărzărești-L428-M1, pentru că va conecta mai multe localități din raionul Nisporeni, a sporit mobilitatea și accesul în localitățile tranzitate a drumului și a facilitat, ca rezultat, dezvoltarea infrastructurii publice și turistice în zonă. Populația din localitățile beneficiare ale proiectului se deplasează mai ușor către principalele obiective de deservire socială: Spitalul Raional, Policlinica, Centrul de Bătrâni „Încredere”, Întreprinderea de Stat „Nis-Silva”, grădinițe și școli, iar călătorii din regiunea Centru cu destinația Nisporeni de pe ruta R25 „Bucovăț-Nisporeni-Bărboieni” și L432 „Nisporeni-Bălăurești” au fost redirecționați, treptat, pe drumul Nisporeni-Vărzărești-L428-M1. La fel, realizarea proiectului a contribuit la facilitarea accesului excursioniștilor și pelerinilor la principalele obiective turistice ale raionului, incluse în Ruta turistică națională „Zona turistică Vest”; a contribuit la îmbunătățirea mobilității persoanelor și a fluxurilor de mărfuri pe rutele Nisporeni-Chișinău și Nisporeni-Vama Leușeni asigurând, astfel, sporirea gradului de accesibilitate și promovând o dezvoltare durabilă a sistemului de transport.
Totodată, drept urmare a proiectului, sporesc activitățile economice în regiune, crearea locurilor de muncă și micșorarea discrepanței între localitățile și raioanele din regiune. La fel, putem puncta faptul, că o infrastructură rutieră dezvoltată creează premise pentru atragerea investițiilor în regiune. Astfel, reabilitatea drumului are un impact direct asupra volumului investițiilor în regiune, dacă ținem cont și de distanța relativ mică până la hotarul cu Uniunea Europeană.
În concluzie, prin obiectivele, rezultatele și activitățile sale, proiectul răspunde necesităților cu care se confruntă grupul țintă, beneficiarii direcți și indirecti ai proiectului, contribuind, astfel, la îmbunătățirea situației acestora pe termen lung și la dezvoltarea unui management integrat al teritoriului.
2. Obiectivele proiectului corespund priorităților stabilite în Planul strategic de dezvoltare social-economic al orașului Nisporeni pentru anii 2009-2013, 2014-2020, precum și a raionului Nisporeni pentru anii 2009-2012, 2013-2020.
3. Costul total final al proiectului constituie **13 682 955,50 lei**. Procesul de implementare a proiectului a fost bine planificat, în pofida tuturor problemelor apărute pe parcursul implementării acestuia. În raport cu programarea inițială, activitățile proiectului au avut de suferit modificări semnificative în procesul de implementare. Cu toate acestea, sinergia fondurilor de dezvoltare regională și a celui rutier, au readus proiectul susmenționat în albia sa, prin realizarea pe deplin a activităților planificate. În pofida întârzierilor existente în proiect din diverse motive – lucru care a dus la stoparea finanțării proiectului din FNDR – proiectul în sine a ajuns la etapa finală în formatul în care a fost planificat și gândit în cererea de finanțare. Administrația de Stat a Drumurilor a fost cea, care a preluat activitatea ADR Centru privind implementarea proiectului, aceasta fiind finanțată din Fondul Rutier pentru sectoarele I, II și III, precum și pentru asfaltarea ulterioară a acestora.
4. Rezultatele obținute sunt accesibile pentru toate grupurile țintă ale proiectului. Drumul renovat dintre localitățile vizate, este utilizat atât de populația și agenții economici locali, cât și din afara celor 2 localități și au contribuit la îmbunătățirea considerabilă a condițiilor de circulație a locuitorilor din raion. Aceștia au posibilitate să se deplaseze în centrul raional și spre capitală în mai puțin timp și cu cheltuieli mai mici. De asemenea, rezultatele proiectului contribuie pozitiv la dezvoltarea și creșterea potențialului turistic din raionul Nisporeni, la îmbunătățirea condițiilor social-economice, a climatului investițional și turistic în aria de intervenție.

5. Impactul pozitiv al proiectului se atestă asupra instituțiilor publice, agenților economici, populației celor 2 localități cât și asupra factorilor de mediu. Totodată a contribuit eficient la atingerea obiectivului general.
6. Implementarea proiectului respectiv influențează direct bunăstarea și nivelul de trai al beneficiarilor finali. Astfel a fost asigurat dreptul la liberă circulație, dreptul la asistența medicală primară, dreptul la informație și toate grupurile țintă au avut de câștigat în urma implementării proiectului.
7. Modelele de acțiune și practicile utilizate se constată a fi adecvat selectate și aplicate la nivelul comunității beneficiare în vederea susținerii responsabilizării sociale;

Recomandări cheie (în ordinea gradului de importanță și adresate principalelor părți interesate):

Se recomandă stabilirea unui plan de efectuare a lucrărilor de întreținere cu scopul mentenanței și îmbunătățirii calităților tehnice și estetice ale drumului, precum și asigurarea continuității circulației rutiere pe tot timpul exploatării lui, în condiții de siguranță deplină și confort, la vitezele și sarcinile reglementate prin lege.

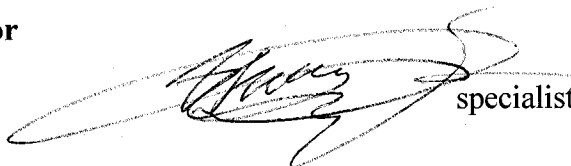
III. Realizarea indicatorilor de produs și rezultat în cadrul proiectului

Nr. d/o	Indicatori planificați:	Rezultatele principale atinse la finele proiectului	Notă
Indicatori de produs			
1.	Localități beneficiare de drum	2	Realizat 100%
2.	Lungimea drumului renovat, inclusiv:		
	Local	6,14 km	Lungimea drumului renovat a crescut cu 3,06 km pe baza asfaltării drumurilor .
3.	Locuri de muncă noi create inclusiv:		
	3 pe termen scurt	3 persoane angajate	1 responsabil tehnic; 1 manager de proiect. 1 autor de proiect
4.	Populație cu acces îmbunătățit la drum	29102 persoane beneficiare	Locuitori a 2 localități
5.	Vehicule în trafic, inclusiv:	1050 automobile	
	În zile lucrătoare	400 automobile	
	În weekend și zile de sărbători	600 automobile	
	Pe timp de noapte	50 automobile	

IV. Lista documentelor analizate:

1. Strategia Națională de Dezvoltare Regională;
2. Strategia de dezvoltare regională Centru 2016-2020;
3. Documentul unic de program aprobat de către CNCDR;
4. Studiul de fezabilitate;
5. Volumele de lucrări (Formularele 1, 3, 5 și 7)
6. Avizul Inspecției Ecologice Nisporeni;
7. Decizia CNCDR nr. 18/12 din 20.12.2012 prin care a fost aprobată finanțarea;
8. Decizia CNCDR nr. 12/13 din 20.12.2013 prin care a fost redistribuită finanțarea;
9. Decizia CNCDR nr. 05/14 din 11.11.2014 prin care a fost redistribuită finanțarea;
10. Instrucțiunea pentru utilizatori
11. Nota conceptuala
12. Cererea de finanțare;
13. Matricea Cadrul logic;
14. Bugetul proiectului;
15. Acordul de parteneriat;
16. Contractele de antrepriză;
17. Contracte de servicii;
18. Procese verbale de la ședințele de lucru;
19. Raportul final al proiectului;
20. Măsurile de asigurare a durabilității aprobate de către CR Nisporeni;
21. Note informative ale beneficiarului de asigurare durabilitate;
22. Raportul de evaluare tehnică și financiară a CF depuse spre finanțare din FNDR;
23. Raport narativ privind activitatea desfășurată în cadrul proiectului;
24. Procese verbale la terminarea lucrărilor;
25. Procese verbale de recepție finală;
26. Acte de primire-predare a investiției;
27. Hotărârea de Guvern nr. 1468 din 30.12.2016 privind aprobarea listelor drumurilor publice naționale și locale din RM.

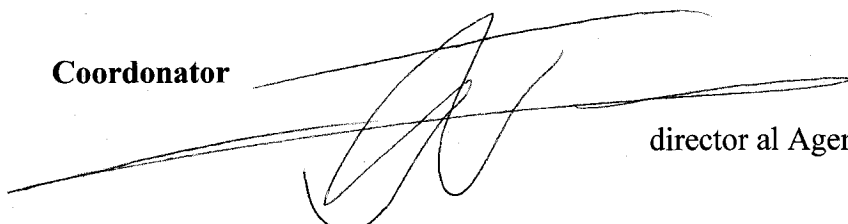
Raportor

Vadim GROSU,

specialist Secția monitorizare și evaluare, ADR Centru

Coordonator

Pavel TROFIN,

director al Agenției de Dezvoltare Regională Centru